

ORTAHÁZA KÖZSÉG

TELEPÜLÉSTERVÉHEZ

2025.

MŰEMLÉK- ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

KÉSZÍTETTÉK:

Művi értékvédelem:

Fercsák Ágnes

okl. településmérnök TT 20-0277

Bakucz András

okl. építész tervező művész

építész vezető tervező É/1 18-0237

műemlékvédelmi szaktanácsadó BME 9102.

Tartalom

1.	Örökségvédelmi vizsgálat.....	3
1.1.	A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)	3
1.2.	A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással	16
1.3.	A védett műemléki értékek települési értékleltára, értékkataszter	16
1.3.1.	a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek,....	16
1.3.2.	az országos építészeti örökség elemei,	16
1.4.	A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit	16
1.4.1.	településszerkezet.....	16
1.4.2.	telekstruktúra és az utcavonal-vezetés.....	17
1.4.3.	utcakép vagy utcakép részlet	18
1.4.4.	egyéb településkarakter elemek	24
1.4.5.	építményrészlet vagy az alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás	26
1.4.6.	táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet	31
1.4.7.	szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor.....	32
1.4.8.	védelemre javasolt értékek.....	37
2.	A rendezés során tervezett változások hatáselemzése	39
2.1.	A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése	39
2.1.	A 2.1. pontban szereplő változások hatásai	39
2.1.1.	a régészeti örökségre	39
2.1.2.	a történeti településre, település- és tájszerkezetre	39
2.1.3.	a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre	40
3.	Az értékvédelmi terv tartalmazza	40
3.1.	az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények.....	40
3.2.	az önkormányzati feladatok meghatározása	40

1. Örökségvédelmi vizsgálat

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

Ortaháza község a Lenti járásban, a járásközponttól 15 km-re keletre, a Bak-Páka között húzódó 7543-as út mentén található. A falu központján ágazik a 7548-as út Zebecke és Kissziget felé. Vasúton a Rédics-Zalaegerszeg-vasútvonalon közelíthető meg – Ortaháza saját megállóhellyel rendelkezik.

A község tájféldrajzi értelemben a Zalai-dombságon belül, a 678 km² területű Göcsej-dombság nevű kistáj települése. A kistáj Dunántúli-dombság legnyugatibb, tagolt és viszonylag magasra kiemelkedő dombsága. Északról a Felső-Zala-völgy, nyugatról a Kerka-vidék, Délről az Alsó-Mura-sík, nyugatról a Letenye-Egerszegi-dombság határolja. A hordalékkúp jellegű tájak csoportjába tartozik. A Zalai-dombság a hordalékkúp jellegű tájak csoportjába tartozik. Alapját több ezer méter vastagságban homokos, agyagos, márgás pannon tengeri üledék alkotja, amire az egész régióra jellemző folyóvízi homok rakodott. Ezen az alapon kezdődött meg az (Ős)-Rába és a Mura hordalékkúpjának épülése, amely nyugatról kelet felé fejlődött. Az önálló Zalai-dombság megszületése a terület emelkedéséhez kapcsolható, aminek hatására a folyók a 200-300 m magas felszínt felszabdalták. Ma a Zalai-dombság jellegét az észak-déli irányú völgyek és a dombsági hátak rendszere adja meg. Az észak-dél irányú völgyekben gyakran találhatunk mocsarakat és lápokot. A völgyek így nem kedveztek a települések létesítésének, amelyek ezért a völgyközi hátak lábánál és a dombháton alakultak ki. A völgytalpakat rétként és legelőként, a lankás lejtőket szántóként használták. Sűrű erdők – jellemzően bükkösök – alakultak ki a barna erdőtalajokon és barnaföldeken.

A zalai táj erős tagoltságát az is kifejezi, hogy kialakultak a mindennapi élethez kapcsolt („megélt”) tájak fogalmai és a néprajzban használatos elnevezései: Őrség, Hetés vagy Göcsej. Az így megvont határok azonban nem merevek, ezért elmondható, hogy a Göcsejben feltárt néprajzi anyag egész Délnyugat-Dunántúlra jellemző, s a keletre eső zalai települések népi kultúráját is reprezentálja.

Éghajlatát illetően a mérsékelt hűvös, mérsékelt nedves térségként jellemezhetjük. Az 5ha-nál nagyobb kiterjedésű nyílt víz-, illetve vízenyős felszínek aránya elenyésző, csupán 0,2%. A kistáj erdőgazdálkodási célterület: kiterjedt bükkös és gyertyános-tölgyes állományokkal rendelkezik. A terület 45%-át erdők alkotják – a tűlevelű erdők aránya valamelyest nőtt – 30%-a szántóföld, 7%-a pedig gye. A Göcsej-dombság eredeti adottságait az emberi tevékenység csak mérsékelt bolygatta meg. A természeti jelenségek, folyamatok általi veszélyeztetettség kismértékű, leginkább felszíni mozgásra és szélrózsiára lehet számítani.

A szántóföldek a kistáj középső részén válnak a tájarculat meghatározó elemévé. A parlagok aránya alacsonynak mondható, mindössze 3-4%, többnyire a nedves völgytalpak felhagyottak. A tájhasználat mérsékelt intenzív, de gondozott tájképi benyomást nyújt. A települések többnyire a szárazabb dombháton épültek. A kistáj teljes területére jellemző, hogy hiányzik a sűrű törpe és kistalvas hálózathoz kiemelkedő, tájszervező hatású kisváros. A göcseji identitás erős.

A kistáj 3,5%-a kapott Natura 2000 különleges természetmegőrzési besorolást. Az értéksűrűség Zalaegerszeg környékén magas, máshol közepesnek mondható. Jelentős a régészeti lelőhelyek és az egyedi tájértékek száma.

A vármegye az aprófalvas térségek közé tartozik, tehát bővelkedik az 500 fő alatti lakosú aprófalvakban, ahol a lakosság 13%-a él – Ortaháza 82 lakossal bír (2024.01.01.). Az aprófalvas térségekben jelentős volt a népességfogyás, kedvezőtlenebb a korösszetétel és a jövedelmi helyzet. A falvakban és főleg az aprófalvakban élő foglalkoztatottak héttizede más településre jár dolgozni. A lakhatási körülmények is az aprófalvakban kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A Göcsej vagy régiesen Göcsejség a dunántúli nyelvjárásokban a vízjárások által felszabdalt dombvidék jellemzésére használt elnevezés, ami itt tájnévvé vált. Az itt élők emberek életét a táji jellegzetességek erősen befolyásolták: sovány, terméketlen, könnyen vizenyőssé váló talajokon archaikus szántógazdálkodást folytattak. Szőlészete egykor jelentős volt, állattartásában a szubalpi vonások bukkannak fel. Sajátos apró településcsoportok jellemzik, jellegzetes zártudvaros beépítéssel (kerített ház). Népének társadalmi szerkezete, jogszokásai, szellemi műveltsége hasonlóképpen archaikus, konzervatív vonásokat mutat.

A település nevének előtagja az Orta vagyis irtó, edőirtó személynévből származik, az utótag a birtokos személyraggal ellátott ház, lakóhely, otthon szó összetétele.

A falu korábbi névalakjai: *Arta, Artalhaza, Ortaház, Ortoháza, Ortaháza*.

Honfoglalás előtti idők

A kora és késő bronzkori időkből és a vaskorból való leletek alapján a Göcsej vidékéről elmondható, hogy a legkorábbi időktől lakott volt. A középső bronzkor és a kora vaskor leletei nem ismertek, azonban a kelták az egész vármegye területét benépesíthették. Ez a népesség nagy valószínűséggel megéri a Kr.e. 12. századi római hódítást. a szegek vidékéről sok római leletanyag került elő. Az itáliai eredetű romanizált népesség főleg a fontosabb átmenő utak vidékét lakta. A vármegye népvándorláskori történetéről azt tudjuk, hogy a germánok és az avarok alig szállták meg ezeket a területeket. A 860-as években a későbbi Zalavár helyén frank alapítású erődváros épült, a mocsaras, erdős vidék germán népessége igen gyér lehetett. A honfoglalást megelőzően késői avar és szláv népek lakták.

Ortaháza őskori és római kori történetéről nem rendelkezünk pontos adatokkal, azonban tudunk a falutól keletre eső homokbányában előkerült állatmaradványokról mint őskorból származó régészeti leletekről.

Középkor

A Göcsej vidékét feltételezhetően a Honfoglalás utáni időkben szállta meg a magyarság. A betelepülés a 10. század végén indulhatott errefelé. Az országhatár és a megszállt területek között igen gyér lakosságú zóna húzódott: a gyepeelve. Ezen belül természetes akadályokkal részben mesterséges építményekkel eltorlaszolt védősáv futott végig. A vármegye Göcsejtől keletre eső területe tehát a korai Árpád-korban határőrvidékeink közé tartozott, azonban a magyar-horvát közös királyság kialakulása után hamarosan jelentőségét veszítette. Történeti és régészeti források alapján arra következtethetünk, hogy Göcsej legkésőbb megtelepült területe a vármegye északi és középső részén kialakult szegek vidéke volt. A középkori úthálózat fontosabb vonalai elkerülték a vidéket, ezért a sokáig szinte lakatlan terület 11.

századi betelepítése nem katonai jellegű telepek létrehozását szolgálta, hanem a zalai vár birtokaként szerepelt. A szegeket övező területeket részben a várjobbágyok és a várnépek, vagy pedig a várszolgák lakták, míg délnyugat felől az egész területet a legkorábban települt Őrvidék övezte, vegyes társadalmi rétegű népességgel. A göcseji rész a későbbiekben a vármegye legsűrűbben lakott kisnemesi tömbjét képezte. A falvak nagy része telepített helyiség lehetett, vegyes etnikummal, erre utalnak a szláv eredetű helyiségnévek.

A korai települések nem a mai helyükön, hanem a dombok alján helyezkedtek el, ezért a szegek elnevezésre nem csupán az utakat és völgyzugokat képező magaslatok jelenthetnek magyarázatot, hanem az összefüggő erdőségek irtással kialakított szegletei is, amelyet az egyes családok megszálltak. A szegek nagy része még az Árpád-kor vége előtt jöhetett létre és nagyjából ugyanazon helyen maradtak a török korig. A 14-15. század a megerősödés időszakát jelentette – amelyik település lakossága megnövekedett, az kivált az anyatelepülésből.

A falu első írásos említése 1389-ből származik, itt Páka tartozékai között szerepel, ami arra utal, hogy korai története szorosan összefüggött Páka történetével. A terület birtokosai ekkor az Ákos család tagjai voltak. Hatalmukat az Ákos nembeli Mihály fia, az 1342 körül elhunyt Mikcs bán alapozta meg, aki a király oldalán a kiskirályok elleni harcban tüntette ki magát. Hűségéért különböző tisztségeket kapott jutalmul: 1312 és 15 közt sárosi várnagy, 1321-22-ben sárosi és zempléni ispán, 1322-ben királynéi udvarbíró, 1323-24-ben királynéi tárnokmester, sárosi és zempléni ispán, 1325-től 1342-ig szlavón bán. A falu 1389-ben az Ákos nembeli Ákos fia László birtoka, aki ekkor Páka felét feleségének, másik felét unokahúgának Mikes mester lányának, Sárának adta: Szent-Péterfölde, Perdefölde, Vétyen, Demeföld, Csedemér, Hernyék, Felső-(Se)be(c)ske, Alsó (Se)be(c)ske és *Artaháza* helyiségekkel együtt. Sára férje Felsőlendvai Herczeg Péter volt. Az ő lányuk Anna, aki előbb Szécsényi Frank László - nógrádi és honti főispán, a szécsényi, hollókői, somoskői ura -, majd Perényi Péter országbíró felesége lett. Az 1426. május 19-én Tatán kelt oklevelében Zsigmond király Annát birtokaiban megerősítette, úgy, mint "...., Paka, Antolhaza, Boloh, Zenthpeterfelde, Perdefelde, Wechyen, Demefelde, Chemedér, Hernyek, Felsewsebecske, Alsowsebecske..." 1431-ben már a szentpéterföldi Ewzi (Őzi) Tamás felesége volt Anna. Az Őziek utolsó leszármazottja, aki birtokosként szerepel Őzi György volt, ő azonban utód nélkül halt meg. A birtok visszaszállt az ekkor uralkodó Mátyás királyra, aki Lendvai Bánfi Miklósnak adományozta. Így 1473-tól kezdve a Bánffyak birtoka, akiknek 1524-ben volt itt: 6 jobbágya, 2 egész és 4 fél telken. Porta volt 3, zsellér 1.

Újkor

A 14-15. században elindult fejlődést a 16. században megjelenő török hadak támadása zavarta meg. A hatása drámai módon átalakította a népességi, gazdasági és a települési viszonyokat egyaránt. A 16. század utolsó harmadában a települések lakói elmenekülnek, azonban a falvak többsége hamarosan újra benépesedik az 1580-as évek végén. A települések egy része már ekkor elpusztul, de a 17. századot is megérő telepek hol puszták, hol lakottak. A török hódoltsági terület szélén vagy a határvidéken élő jobbágyok a töröknek, a földesúrnak, a magyar királynak is adóztak és a végvárnak is tartoztak robottal. Az elszegényedett jobbágyok egy része ezért a királyi Magyarországra húzódott vissza. Akik maradtak, a szegek vidékén kerestek lakóhelyet. A saját földtulajdonnal rendelkező kisnemesség tartotta magát vagy elszegényedve helyben került jobbágysorba, ezért a szegek lakóinak többsége nem menekült el. A törökkor idején a szegek nagy része elköltözik korábbi helyéről, a régi és az új telep között többszáz méter is lehetett a távolság. Ennek oka egyrészt az éghajlati változás, az

1600 körüli kisjégkor, amikor a bőséges csapadék miatt az árterek és a mocsaras völgyek növekedése miatt kénytelenek voltak feljebb húzódni. A jelenség további oka a török elleni védekezés: az utak rendszerint veszélyesek voltak, ezért távolabbi, eldugottabb környékre költöztek, ahol biztonságban érezhették magukat. Az összeköltözés a templommal is rendelkező települések esetében gyakori, ahol nagyobb ellenállást kísérelhettek meg a kisebb portyázó csapatokkal szemben. Előfordult a szétköltözés is, ugyanis a kisebb, egy-két házból álló telepek könnyebben vészelhették át a pusztítást. Ez az időszak tehát a település- és az úthálózat döntő változását hozza el a Göcsej vidékén.

Egy 1548-as összeírásból megtudjuk, hogy Zenthpeterfelde, Artolhaza (Ortaháza), Beerywkezlakosa (Berekközlakosa) és Felsewbkwsa településeken 13 porta volt, két új házat említenek, 1 bírót és 23 zsellért. A birtokviszonyok alakulása miatt ebben az időszokban a négy település együtt fejlődött egészen a 17. század második feléig. A Wesselényi féle összeesküvést követően kerülhetett kincstári tulajdonba, ugyanis a Bánffyok női ágon rokonságban voltak a Nádasdyakkal. A század közepén a törökök Pákával együtt feldúlták, majd feltehetően a Zrínyi Miklós horvát bán által vezetett török elleni téli hadjárat során a portyázó hadak fosztogatásának áldozatául eshettek a környék települései. Ortháza elnéptelenedett, a falu újbóli betelepítésére 1695-ben Esterházy Pál fia, Gábor adott utasítást Czigány Gergelynek. Az Esterházy család 1678-ban Pál révén szerezte meg a birtokokat, aki birodalmi hercegi címe mellé megkapta a Bánffy birtokokat és az Alsó-lendvai, valamint lenti uradalmakat.

Az ortházai határ a megszállást követő időkben, az alábbi állapotban volt: "erdők és berkek között fekszik, jóformán elnéptelenedett. Egynyomásos gazdálkodást folytatnak, jószágok híján nehéz munkával és trágyázással. Az elvetett mag másfélszeresét termi meg a föld. Rétjeik nincsenek, az erdőkben kaszálnak. Legelőik szintén az erdőben vannak. Túzi és épületfát szolgáltató erdeik a szőlőhegyen. Szőleik a szomszéd falvak határában vannak. "

A Rákóczi vezette szabadságharc idején a falu lakosság száma nem növekedett, úgy általában elmondható, hogy ez az időszak nem kedvezett a gazdaságnak. 1728-ben még mindig csupán 2 örökös jobbágyról és velük élő 2 fivérükről van adatunk. 1740-ben III. Károly Ferenczi Györgynek adományozta az Ortháza határában álló Majorháza nevű birtokot. A 18. század közepétől figyelhető meg némi fellendülés: nőtt a lakosság száma és az állatállomány is. 1770-ben az összeírt családok száma 13, 105 adózó személlyel. Több nagycsalád van, van ahol egy-egy családban 16-17-en is élnek. Vására, heti piaca nincs, bérfuvarozás, halászat, kocsmajog szintén nincs. A köznépet megilleti a bormérés Szent Mihálytól Újév napjáig, de az év többi részében a kocsmát az uradalomé. A falunak helyben iskolája és tanítója nincs, a gyerekek Pákára járnak iskolába, ezért a pákai tanítónak fizetnek: "Mert ahhoz a plébániához tartoznak, és ő szolgál a lakosoknak." A lakosok vallása római katolikus.

1. Ortaháza az Első katonai felmérésen 1782-1785. - Forrás: <https://maps.arcanum.com>

A falut az Első katonai felmérés térképén a Cserta-pataktól délre kis útifaluként találjuk meg. A patak völgye és vizenyős környezete nem volt alkalmas a megtelepedésre, ezért domboldal északi lankáin, az út mentén építették fel házaikat a falu lakosai. A települést a déli irányban erdők határolják. A falun átfolyik egy kis patak.

2. Ortaháza 1789. részlet - Forrás: <https://maps.hungaricana.hu/hu/MOLTerkeptar/4444/>

A Második katonai felmérés térképén Ortaháza épületei megszorodtak, a település szerkezete elágazó útifalut mutat. A falu központjában háromágú útkereszteződést látunk, a kereszteződésben egy kőkereszttel. A házak többsége L- vagy U-alakú, illetve zártudvaros beépítést mutatnak.

3. Ortaháza a Második katonai felmérésen 1819-1869. - Forrás: <https://maps.arcanum.com>

Vályi András leírása szerint: „Magyar falu, földesura hg. Eszterházy uraság, lakosai különfélék, fekszik Pákához közel, melynek filiája, szőleje nincs, erdeje csakély, földgye középszerű.”

A 18. század vége kedvezett a falu népének, a gazdasági fellendüléssel együtt a lakosságszám is nőtt. 1782-ben már 101 majd 126 fő élt itt, 1873-tól saját temetőjük van, 1802-ben már 148-an lakják: 19 család, ahol átlagosan 7-8 fő él egy családban.

1830-ban 187-en, 1848-ban 146-an lakják a falut. Az 1848-as forradalom idején összefogva az Esterházy uradalom más falvaival együtt megtagadták az irtásföldjeik után járó tized, és hegyvám megfizetését. Az ortaháziak részt vettek a szabadságharcban, amit a falu lakosaira nézve megtorlás követett.

Fényes Elek a következőt jegyzi fel a faluról " Ortaháza, magyar falu, Zala megyében, ut.p. Baksa (?): 200 kath. lak. F.u.h. Eszterházy". 1855-ben 28 falu csatlakozott a pákai orvosi kerülethez, ezzel javultak az orvosi ellátás feltételei.

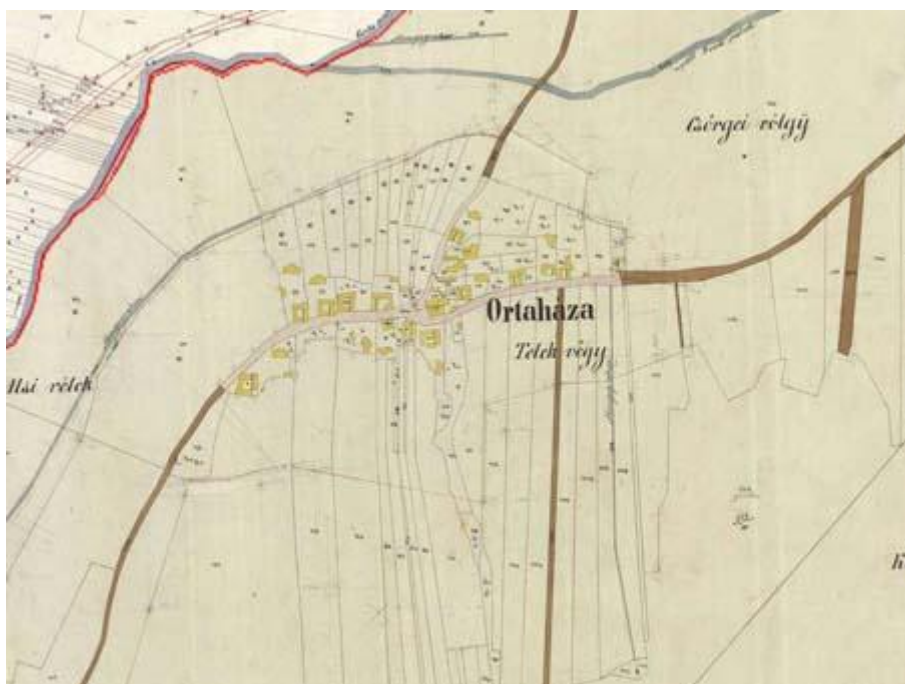

4. Ortaháza a Második katonai felmérésen 1819-1869. - Forrás: <https://maps.arcanum.com>

1855-öt követően nem találtunk a falura vonatkozó levéltári adatot. Az 1859-es kataszteri térkép alapján elmondhatjuk, hogy a falu kiterjedése és utcahálózata a korábbiakhoz képest alig változott. Az épületek fából készültek, kő vagy téglaház nincs a faluban. Az útkereszteződésben látjuk a keresztet, ez azonos lehet a mai kőkeresztrel. A lakóházak többsége zártudvaros, kerített ház. A kerített házak látjuk a csűröket. A térkép jelzi a falu kocsmáját. A települést erdők és rétek veszik körül, szőlőt nem művelnek.

5. Ortaháza kataszteri térképe 1859. részlet - Forrás: <https://maps.hungaricana.hu/>

6. Ortaháza kataszteri térképe 1859. részlet
 Forrás: <https://maps.hungaricana.hu/>

7. Ortaháza a Harmadik katonai felmérésen 1896-1887. (1:25000) - Forrás:
<https://maps.arcantum.com>

A Harmadik katonai felmérésen a településszerkezet változatlan. A települést északról kerüli el a vasútvonal, ezért a kialakult településszerkezetben nem okozott változást. A megálló ma is a falun kívül helyezkedik el, vasútállomás nincs.

20. század

Az 20. század első évtizedeiről nincsenek értékelhető adataink. Az I. világháborúban részt vettek az ortaházai férfiak, a fronton 9 fő vesztette életét.

Az 1925. évi Közigazgatási Útmutató adatai közt is csak kettő van, ami érdekes a falu szempontjából. Megtudjuk, hogy 1 kovácsa, és 1 kocsmárosa van. 1927-ben a kocsmáros Borosán István. 1928. június 13.-án megalakult a Levente Egyesület. 1926-28 között megépült a római katolikus iskola. a község anyagi hozzájárulásával felújították a Farkas-hidat. Megszerveződik a postai szolgáltatás: fiókpostát hoznak létre 1931-ben. Az 1930-as években 353 katolikus vallású magyar lakja. 1936-ban gyógyszertár létesül, 1939-ben kenderáztatót építenek.

Az 1930-as évek második felében megkezdtek az olaj utáni kutatásokat. 1937 novemberében termelni kezdett az első kút, melynek olaját vasúton juttatták el a finomítóba. 1937. december 16-án indult el az első magyar olajvonat Ortaházáról Budapestre.

1938-ban a képviselőtestület határozatot hozott egy hősi emlékmű felállítására, melynek költségét a falusiak adományaiból fedezték. A tervezett ligetet a falu közepén kívánták kivitelezni, azonban az emlékmű nem itt valósult meg. A liget elkészültekor avatási ünnepséget tartottak.

1939-ben a "Dunántúli Vármegyék" című almanach a következő adatokat sorolja fel a faluról: "Kisközség a novai járásban. Területe 1190 kh., lélekszáma 353. lakosai magyar anyanyelvűek és r. kat. vallásúak. Lakóházainak száma 61. Közoktatásügyét 1 r. kat elemi népiskola és 1 r. kat. általános továbbképző látja el."

Az 1930-as években elindult turizmus-fejlesztési program egyik kiemelt helyszíne Göcsej volt. Ennek keretében számos Göcseji település, mint turisztikai lehetőségeket kínáló település került nevesítésre. Egy 1940-ben készült - az Esztergomi Ferences Gimnázium tulajdonában lévő - térképen Ortaháza, mint vendéglátó, üdülő település szerepel.

1941-ben megkezdte működését a községben Devecz Sándor tejüzeme, melynek napi forgalma 40-50 liter volt, és csak tejszínt csinált. Az 1942-44 között történekekről nincsenek adataink. A II. világháború idején a levonteként bevonultatott férfiak közül sokan nem tértek vissza.

1945-ben a finomító építése miatt a házak kiadható szobáiban a MAORT munkások és családtagjaik valamint német katonák kerültek elszállásolásra. A magyar és a szövetséges német hadsereg ellátása nagy terhet rótt a falura, számtalan, a beszolgáltatásokat rögzítő irat maradt ránk. A német hadsereg nagy energiát fordított a terület megtartására az olajmezők miatt – a település környékén 1945 április elején heves harcok folytak.

A háborút követően az ellátás és a jóvátételi szolgáltatások terhelték meg a falut. Az 1946-os tavaszi földosztás során 64 igénylő között 158 katasztrális holdat osztottak ki.

Az 1949. évi népszámlálás adataiból van információnk arról, hogy a község területe 1244 hold (715 hektár). A lakóházak száma 69, a népesség 352 fő. A falu határában található külterületi lakott helyek: Boly part 1 házzal, 7 lakóval, Tagi major 4 lakóházzal és 56 fővel.

A Tagi major-t 1950-ben a lakók kérelmére Ortaházához csatolták; sportpálya építésébe kezdtek és lépéseket tettek a körorvos lakhatásának megoldására.

A tanács - megalakulása, 1950 óta - a volt körjegyzőség épületében működött. 1961-es adat, hogy helyet kapott még az épületben a 70 férőhelyes művelődési terem, és falu fiókpostája is. Erre az időszakra a közművek közül már elkészült a villamos hálózat. A települési adatok 1962-ben: lakóházak száma 76, népesség 327 fő. Csökkenést mutat az előzőhöz képest. Boly - pusztán egy házban négyen laknak. Tagi pusztán 5 házban 27-en élnek.

1966-ban megszűnt az önálló tanács és a falut közigazgatásilag Pákához csatolták.

A községben 1959 és 1990 közt a következő, fontosabbnak tartott esemény történt, és beruházás valósult meg:

- Termelőszövetkezet megalakulás 1959. december 13.
- A község villamosítása 1960.
- Tűzoltószertár építése 1961.
- ÁFÉSZ vegyes bolt 1966. 1934 előtt Ortaházán nem volt bolt. Akkor Zakó János, Kovács János házában (ma Kossuth utca 1.) bérelt egy szobát bolt céljára. Ő később megvette Szikszay terménykereskedő boltját Nován, és odaköltözött. A boltot Kalamár Béla üzemeltette tovább, eddigi ismereteink szerint, 1939-től. Az államosítás után a bolt Mentés István házában (Fő út 13.) működött tovább, a mai bolt elkészültéig.
- Autóbuszváró építése 1970.
- Hangos híradó 1971.
- Vezetékes ivóvíz rendszer 1988.

A rendszerváltás után Pákával, Kányavárral és Pördeföldével közösen körjegyzőséget hoztak létre, Páka székhellyel. Közösön működteti a négy önkormányzat a körjegyzőséget, iskolát, óvodát, orvosi-, és fogorvosi szolgálatot.

A faluban 1990 óta megvalósult beruházások:

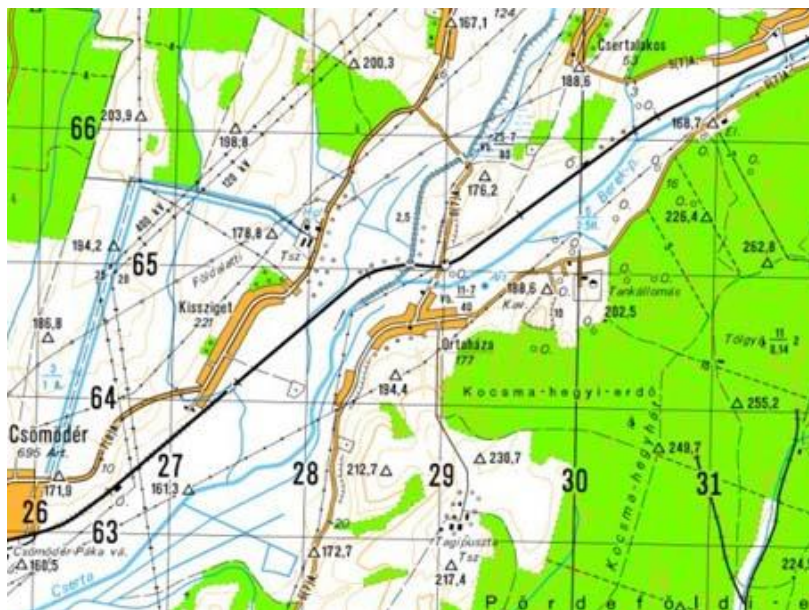
- Telefonhálózat: 1991. A lakások 67%-ba vezették be.
- Szennyvízrendszer kiépítése, pákai tisztítóval 1994. Lakások 55%-a.
- Kábeltelevízió 1991. A lakások 87%-ba bevezetésre került.
- Vezetékes földgáz bevezetése 2001.

8. Ortaháza az 1941-es katonai felmérésen - Forrás: <https://maps.arcanum.com>

9. Ortaháza 1964. (Forrás: fentrol.hu)

10. Ortaháza Magyarország katonai térképén 20. második fele.

A 20. századi katonai térképen Ortaháza eddig kialakult alapvető településszerkezete változatlan. Új épületek a korábbi házak helyére kerültek, új utcák nyitása nem jellemző.

11. Ortaháza közigazgatási területe

Felhasznált irodalom

CSÁNKI Dezső (1897): Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. III. kötet. Bp. Magyar Tudományos Akadémia. Arcanum Digitális Tudománytár.

CSORBA Péter (2021): Magyarország kistájai. természetföldrajza. Debrecen. Meridián Táj- és Környezetföldrajzi Alapítvány.

FÉNYES Elek (1851): Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és pusztá betűrendben körülményesen leíratik. I-IV. köt. Pest. Kozma Vazul. 1851. Online tartalom: Arcanum Digitális Tudománytár.

KISS Lajos (1980): Földrajzi nevek etimológiai szótára. Bp. Akadémiai Kiadó.

KÓSA László–FILEP Antal (1978): A magyar nép táji-történeti tagolódása. (Néprajzi tanulmányok) Bp. Akadémiai Kiadó.

MEZŐSI Gábor (2011): Magyarország természetföldrajza. Bp. Akadémiai Kiadó.

MOLNÁR László (2002): Ortaháza története. Zalai kismonográfiák 6. Zalaegerszeg. Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága.

VÁLYI András (1796-1799.): Magyar Országnak leírása. 1-3. köt. Online tartalom: Arcanum Digitális Tudománytár.

Zala megye helytörténeti lexikona. Kézírtos regesztagyűjtemény. 1960-as évek. Zala Megyei Levéltár.

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

A településterv nem jelöl ki újonnan beépítésre szánt területeket, terepbejárás nem indokolt.

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára, értékkataszter

1.3.1. a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek,

Világörökségi, és világörökségi várományos helyszínek és területek nem találhatók Ortaháza község közigazgatási területén.

1.3.2. az országos építészeti örökség elemei,

Országos építészeti örökség elemei nem találhatók a településen.

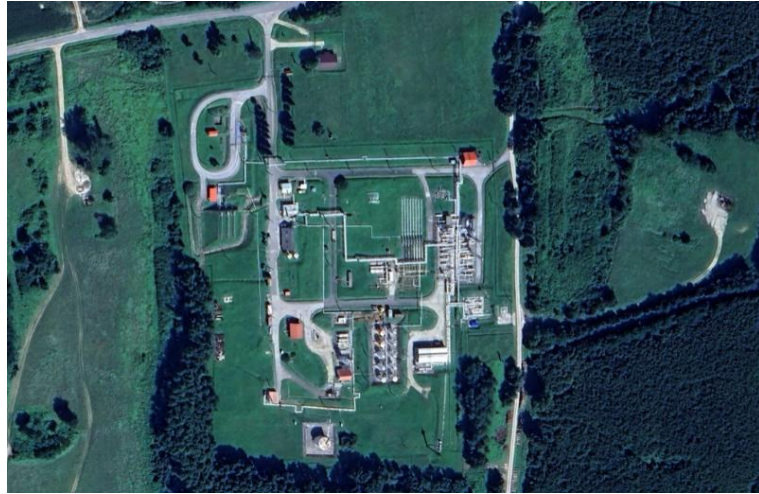
1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit

1.4.1. településszerkezet

A faluszerkezet jellemzőit döntő módon befolyásolták a táj természeti adottságai. A patak árterétől távolabb a dombok északi lejtőin, az út mentén alakult ki Ortaháza történeti településmagja. Az évszázadok során a falu csak lassan fejlődött. A vasúti közlekedésbe ugyan bekapcsolódott, de a vasútvonal nem befolyásolta a település szerkezetét, mert a vonal a falun kívül haladt. Szoros értelemben vett településközpont nem alakult ki, a szervező erőt jelentő nagyobb méretű közfunkciót ellátó épületek későn vagy egyáltalán nem jelentek meg a településen. Ebből kifolyólag ezek nem súlyponti helyekre kerültek: a harangláb, illetve kis kápolna is esetlegesen, az út szélén épült meg. A hármas útkereszteződés ma a falu központja, ahol a buszmegálló található, ahol az egykori bolt épülete áll, és ma egy nagyobb teresedés is látható, csupán az üres házhelyeknek köszönhető. Száz évvel ezelőtt itt még lakóépületek álltak, de pusztulásuk után senki sem épített a helyükre. Új lakóházak döntően a falu nyugati irányába, a temető felé haladó út mentén épültek. A beépítés az út hol egyik, hol másik oldalát részesíti előnyben a domborzati viszonyok miatt.

A településszerkezet fellazult: a történeti magon belül az elpusztult házak nyomán maradó üres telkek, a déli, újabb lakóházak esetén pedig az egyes házcsoportok között hagyott beépítetlen területek miatt.

A közigazgatási területen belül, a falu központjától keletre a MOL telepe és egy egykori erdészház, ma szálláshely található.

12. Ortaháza, MOL telep (forrás: google earth)

Az erdészház műholdas képe (forrás: google earth)

1.4.2. telekstruktúra és az utcavonal-vezetés

A falu telekszerkezete első fázisban a tagosítás következményeként alakult ki. A 18-19. század kerített házai ebből kifolyólag nagyobb telkeken helyezkedtek el. A történeti településmag megőrizte ezt a szélesebb telkekből álló szerkezetet, a falu többi része azonban átalakult: szalagtelkes, oldalhatáros beépítéssel találkozunk. Az előkerti mélység változó. A lakóházak szabadon állnak vagy oldalhatárra zárnak, mögöttük gazdasági épületek helyezkednek el. Az utcavonal vezetés az évszázadok során változatlan, megőrizte eredetileg kialakult formáját.

13. Ortaháza (forrás: google earth)

1.4.3. utcakép vagy utcakép részlet

Ortaháza épületállománya döntően 20. századi eredetű, vegyes képet mutat. A házak a meglévő telekstruktúrába illeszkednek, az épületek a meglévő építési helyen cserélődnek. Az épületállomány lecserélődése a 20. század második felében történt meg. Előbb a zsúptetők tűntek el, hiszen a héjalást gyorsan lehet cserélni – ez a településképet nagyban befolyásolta. A szerkezeti és formai változást, az 1960-as évek hozták el: a régi fa szerkezetű épületek teljesen eltűntek a faluból. Megmaradtak viszont hírmondónak 20. század eleji téglalakóházak a Petőfi és a Kossuth utcában, melyek jelen pillanatban végóráikat élik. A falu délnyugati része lazább beépítésű, a házak között nagyobb beépítetlen területek, és szántók láthatók. A falunak szőlőhegye nincs.

14. Kossuth L. út keleti irányú nézete

15. Kossuth L. út nyugati irányú nézete

16. A Petőfi S. út, a Fő utca és a Kossuth L. út találkozása

17. A Fő út keleti irányú nézete

18. A Fő út nyugati irányú nézete

19. Kossuth L. út

20. Fő út

21. Lakóház a Kossuth L. úton

22. Orthaháza a Petőfi S. út felől

23. Az ortaházai temető

24. Ravatalozó

25. A római katolikus kápolna/harangláb

26. A római katolikus kápolna/harangláb

1.4.4. egyéb településkarakter elemek

A nagyobb távolságokból való rátekintés lehetősége a göcseji völgyekre, a Cserta-patak völgyére és a településekre és természeti környezetére megőrzendő érték. A falu viszonya a természeti környezethez a 18. századi állapotot és a falu lassú, egyenletes fejlődését mutatja be, ami nagyjából a 19. század végére 20. sz. elejére kialakult és konzerválódott. A település körüli területek tájhasználatja változatlan formában megmaradt: a falu körül szántók és erdők találhatók.

27. Ortaházára bevezető Kossuth L. út

28. Ortaháza vasúti megálló

29. MOL olaj- és gázgyűjtő állomás bejárata

30. Ortaháza külterület a Kossuth L. úttól északra

31. Látkép a Petőfi S. utcától nyugatra a Cserta-patak felé

32. Berek-patak

1.4.5. építményrészlet vagy az alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

Telepítés

Az épületek szalagtelkeken állnak, fésűs beépítéssel. Az előkertek mérete változó. Az új házak gyakorta nem veszik figyelembe a göcseji táj jellegzetességeit: nem igazodnak a természeti és az épített környezethez. A terepre illesztés helyett nagy támfalakkal és terepfeltöltéssel megváltoztatják a környezetet.

Tömeg és homlokzat

A településen található építészeti karakter vegyes képet mutat. A régi, de felújított és átépített házak ugyanúgy megtalálhatók, mint az 1960-as évektől kezdve épített típusházak. Az előbbiek a bővítmények mögött és a cserélt, megnövelt méretű nyílászárók ellenére még őrzik azt a magot, ami még az eredeti formát jelentette, utóbbiak változatlan formában jelennek meg, csak kisebb felújításokat végeztek rajtuk. A bővített régi épületek tetőformája összetetté vált, alaprajzuk az egyszerű téglalapból L-alakúvá, vagy szélesebb téglalappá alakult át. A szobák utcára néznek, ezeknek egy vagy két ablaka és az oromfal vagy a típusházak esetében a sátoztető adja az utcavonal építészeti képét. A lakóházak földszintesek és emeletesek, a terepviszonyoknak és a rég kialakult telekosztásnak megfelelően hol előkert

nélkül, hol előkertet eltartva sorakoznak a lakóházak a domboldalon. A melléképületek hevenyészettek, a már meglévő, de leromlott állapotú melléképületeket sem bontják el, hanem használják, amíg lehet. Klasszikus pajtából már alig van a településen, az ólak és tárolók zöme használaton kívüli, elhanyagolt állapotban várja a pusztulást. A táj domborzati adottságai teszik változatossá a faluképet az itt-ott kibukkanó oromfalakkal, háztetőkkal.

A fő karaktert a 60-as évek sátoztetős típus lakóházai adják. Találkozunk a 80-as évek alpesi divatjával, a 90-es évek eklektikus formavilágú lakóházaival és az újabb, szürke-fehér - csupán igény szintjét tekintve minimalista - lakóházakkal is. A tömeg és tetőforma változatos, minden variáció megtalálható az építető szándékának és a tervező felkészültségének eredményeképp.

Anyaghasználat

A faluképet 100 éve még meghatározó épületformák és anyaghasználat még megtalálhatók a faluban: festett vakolt homlokzatok. A tetőfedés jellemzően égetett agyagcserép, de megtalálható a kiselemes betoncserép, azbesztes pala, bitumenes zsindelyfedés vagy a hullámpala, fémlemez, a korszak divatjának és az építető anyagi lehetőségeinek megfelelően. A fedés színe az aktuális időszak divatját követi, barna, piros, bordó, antracitszürke.

Homlokzati kialakítás

A téglaházak felülete kőporos dörzsölt vakolattal vagy – a hőszigetelt házaknál – vékonyvakolattal ellátott. Kialakításuk egyszerű, dísztelen, többnyire eltérő színű sávok osztással rendelkezik vagy eltérő színű lábazattal, párkánnyal és egyszínű homlokzati festéssel. Az új épületek jellemzően hőszigeteltek és vékonyvakolattal készültek. Ablakozásaik és ablakaik aránya már nem követik a hagyományos falusi formát. A régi épületek az oromfalat osztó koronázópárkánnyal, oromfali ablakkal, pozitív lábazattal rendelkeznek.

Kerítések, támfalak

A kerítések állapota, formai kialakítása és anyaghasználatuk vegyesnek mondható alacsony beton lábazatos fa vagy fém, valamint drótkerítések is megtalálhatók a faluban.

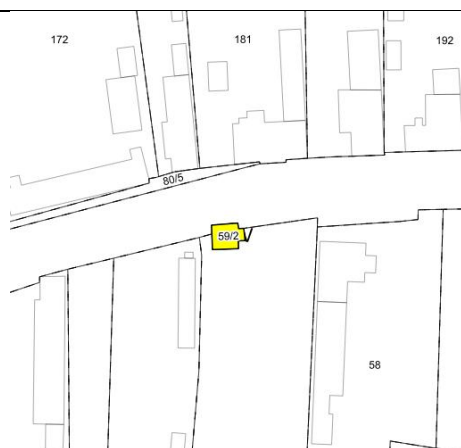

33. Ortaháza, Önkormányzati hivatal

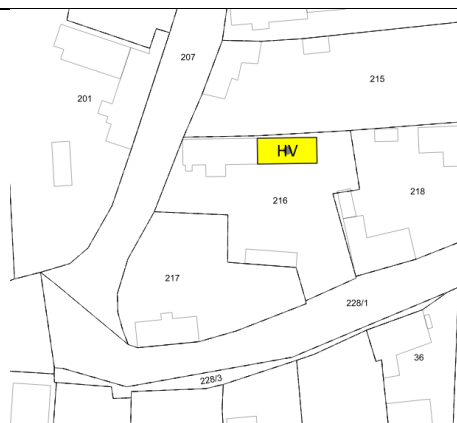

34. A vegyesbolt bezárt épülete

Az egyes elemek bemutatása

megnevezése:	Kápolna	
címe:	Ortaháza, Fő u.	hrsz: 59/2
leírása:	A Fő utcával párhuzamosan az út szélén helyezkedik el a kápolna, ami a helyiek szerint eredetileg haranglábnak készül, csak később kibővítették. A szóbeli közlést alátámasztani látszik, a tömegforma és az arányok esetlegessége, a bejáratok tömegenkénti elhelyezése. A tornyot gúla alakú sisak fedi, a kápolnateret pedig nyeregtető. A torony szegmensíves bejárata felett kis fülkében a Szűzanya szobra áll.	Védelme: helyi védett
jellemzői, értékei:	Tömegforma, homlokzat, anyaghasználat, színezés, meglévő régi nyílászárók, nyílászárótás. Belső berendezése, valamint eredeti, bizonyíthatóan hiteles színezése. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés).	
datálása:	1926. tatarozás: 2010. – cserépfedés és új bádogos szerkezetek készültek.	

megnevezése:	Lakóház	
címe:	Petőfi S. út. 1.	hrsz: 216
leírása	Egymenetes, oldalhatáros beépítésű lakóház, díszített oromfallal és sarokarmírozással, ablakok felett egyenes párkánnyal. A lakóház az utcavonalra merőlege, tömegét nyeregtető fedí. Az épület hosszan hátranyúlik, a lakórészt vele egybeépített istálló és pajta követi.	Védelme: helyi védett
jellemzői, értékei:	Tömegforma, homlokzat, anyaghasználat, színezés, meglévő régi nyílászárók, nyílászárók. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés).	
datálása:	1911.	

1.4.6. táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet

A térség legnagyobb vízfolyása az Alsó-Válicka patak. A tájat a vízbőség jellemzi. A Cserta-patak és mellette fekvő rétek területe a Kerka-mente nevű (HUBF20044) Natura2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területéhez tartozik.

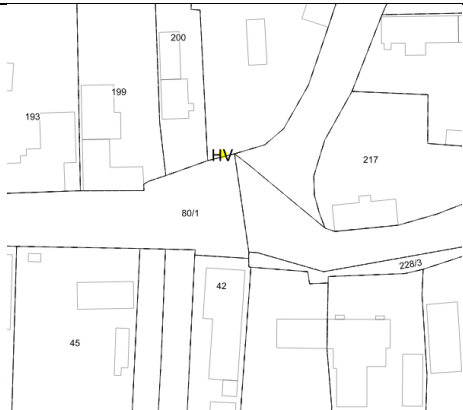

megnevezése:	Látvány a Cserta-patak felé Kissziget irányába	
címe:	Ortaháza, Petőfi S. útról nyugatra	hrsz:

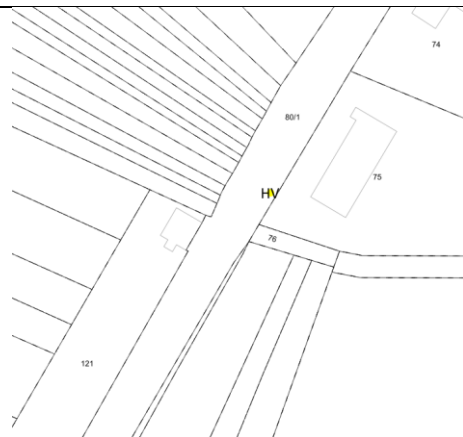

megnevezése:	A Berek-patak hídja	
címe:	Ortaháza	hrsz:

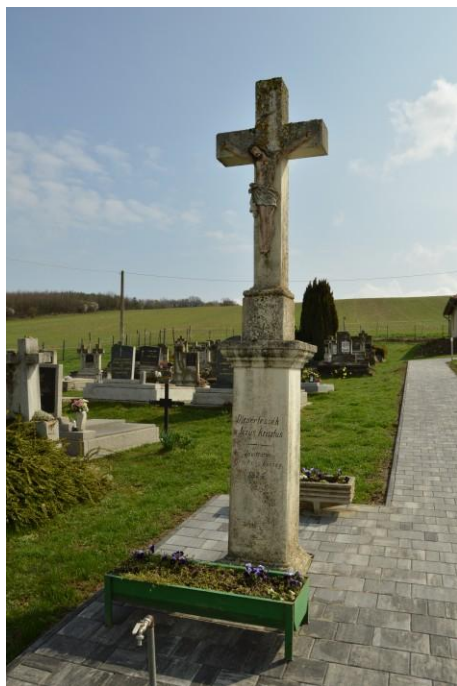
1.4.7. szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

			
megnevezése:		Feszület	
címe:		Ortaháza Petőfi út és a Fő út kereszteződésében	hrsz: 201 előtt
leírás:		Hármas szerkezeti tagolású kő feszület. Alsó részén az állítás körülményei és a datálása már nem olvasható. Középrészen a Fájdalmas Szűzanya szobra áll a kereszt tövében, felette a megfeszített Krisztus. A korpusz feje felett pergamenre szúrt INRI felirat. A keresztvégek karéjos záródásúak. Krisztus meggyötört alakja részletgazdagon formált, merev tartású. Mária alakja kevésbé részletes, merev tartású. A szobrok és a kereszt arányai miatt szakrestaurátori vizsgálat javasolt, ami megállapíthatja, hogy egyidőben készített kompozícióról van-e szó, vagy utólagos rátétről. A kereszt körül 1980-as évekbeli mázolt fém kerítés található.	Védelme: helyi védett
jellemzői, értékei:		Anyaga, formai kialakítása, plasztikai értékei. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés, védelem). Eredeti, bizonyíthatóan hiteles színezése.	
datálása:		19. sz.	
észrevétel:		A kereszt és a közvetlenül mellé elhelyezett közmű műtárgy nagyon szerencsétlen konstellációt eredményezett. A kereszt kerítésének folytatásaként egy kétszárnyú kaput találunk.	

		
		
megnevezése:	Piétás kereszt	
címe:	Petőfi S. út	hrsz: 208/1
leírás:	Hármas szerkezeti tagolású kő kereszt. A lábazati alsó részén az állítás körülményeit emléktábla rögzíti egy pillérekkel keretezett félköríves mezőben. Középrészen a Piéta-szobor található. A szoborkompozíció felett a kereszten a keresztfeszítés rekvizitumai és a lepel. Alkotója feltehetően a szomszéd településeken is alkotó Siposs Dezső.	Védelme: helyi védett
jellemzői, értékei:	Anyaga, formai kialakítása, plasztikai értékei, eredeti, bizonyíthatóan hiteles színezése. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés, védelem).	
felirata és datálása:	Nem olvasható a növényzet miatt. A kereszt látványának érvényesüléséhez gondozott környezet megteremtése szükséges!	

megnevezése:	Útmenti feszület – „Cigány-kereszt”	
címe:	Fő út 12. előtt	hrsz: 80/1
leírás:	Hármas szerkezeti tagolású kő feszület, a lábazati alsó részén az állítás körülményeit gótikus csúcsíves és két félköríves záródású mezőben felirat rögzíti, felette kehely ábrázolását látjuk. A középrészen a talapzat konzolosan kinyúlik, így hármas szoborkompozíciónak ad helyet. Középen gótikus csúcsíves fülkében az imádkozó Szűzanya, tőle jobbra János apostol és tőle balra Mária Magdolna szobra áll. Felettük helyezkedik el a kereszt a megfeszített Krisztussal. Az alakok plasztikája részletgazdag, tartásuk megmerevedett.	
jellemzői, értékei:	Anyaga, formai kialakítása, plasztikai értékei. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés, védelem). Eredeti, bizonyíthatóan hiteles színezése.	Védelme: helyi védett
felirata és datálása:	„DICSÉRTESÉK A JÉZUS KRISZTUS ÚJÍTVÁ 1914.” 19-20. sz. fordulóján	

megnevezése:	Temetői fészület	
címe:	Ortaháza Petőfi S. út déli vége, faluszélen	hrsz: 022
leírás:	Egyszerű kialakítású kő fészület, alsó talapzati részén az állítás körülményei olvashatók. A talapzat párkánnyal zárul, felette a kockafejes záródású kereszt a korpusszal.	Védelme: helyi védett
felújítási javaslat:	Helyreállítása szakrestaurátori feladat.	
jellemzői, értékei:	Anyaga, formai kialakítása, plasztikai értékei. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés, védelem). Eredeti, bizonyíthatóan hiteles színezése	
felirata és datálása:	„Dicsértessék a Jézus Krisztus _*_* Javította Ortaháza község 1924.” 19-20. század fordulója	

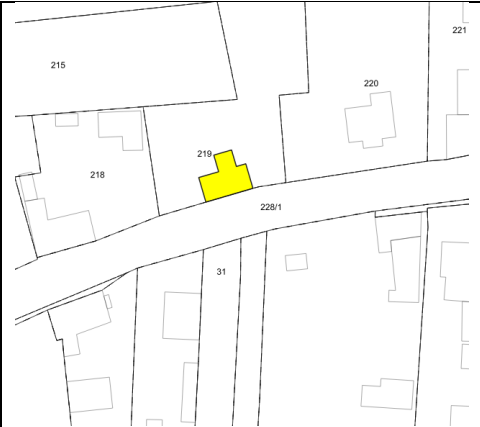
megnevezése:	Hősi halottak emléke	
címe:	Fő út 36.	hrsz: 75
leírás:	Talapzaton álló fekete gránit, vésett emléktáblák. A jobb és a bal oldali mezőben a két világháború hősi halottainak névsora, középen a magyar címer, valamint tölgyfa és olajágak övezte felirat.	Védelme: helyi védett
datálása:	1993.	

1.4.8. védelemre javasolt értékek

A korábbi táblázatos felsoroláson túl néhány megjegyzés és fotó erejéig felsoroljuk a védelemre javasolt értékeket, továbbá javaslatot teszünk az értékvédelem szempontjából megőrzendő konstellációkra. Az értékek egy része felújításra került, de még számos olyan örökség található a falu területén, ahol a megmentés szempontjából az utolsó pillanatban vagyunk, mert pár éven belül visszafordíthatatlanok lesznek a negatív folyamatok.

megnevezése:	„Faluközpont”	
címe:	Fő u. - Petőfi S út	hrs: 217
javaslat:	A védett lakóház melletti telek jelen pillanatban üres, azonban az előzmények alapján itt mindig állt lakóépület. Javaslom, hogy az itt álló házhely ne maradjon üres, beépítetlen terület, mert indokolatlanul felbővíti az útkereszteződést. Jó helyszíne lehet ez a telek egy közfunkciót ellátó épületnek, ami egyfelől helyreállítja a struktúrát, másfelől szervezi a település központját.	

megnevezése:	Lakóház	
címe:	Kossuth Lajos út	hrsz: 219
leírása	Az út vonalával párhuzamos gerincű épület, ami a telek felé L-alakban befordul. Láthatóan többször bővítették. Homlokzati tagolása és vakolatdísz-töredékei érdekes megjelenést kölcsönöznek neki. A múlt egy darabja, a faluból hamarosan elfogynak a századeleji épületek.	
jellemzői, értékei:	Tömegforma, homlokzat, anyaghasználat, színezés, meglévő régi nyílászárók, nyílásosztás. Az értékvédelem a tágabb környezetével együtt értendő (rálátás, megközelítés).	
datálása:	19-20. század fordulója	

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

Az értékleltárban szereplő elemek közül a relevánsan várható tervezett változások az alábbiak lehetnek:

- a kő fészületek, emlékmű felújítása
- a kápolna állagjavítása, faanyag védelme, konzerválása
- lakóépületek felújítása, korszerűsítése

Konkrét változtatások rövid- és középtávon előre nem tervezettek, az elemek állapota határozza meg, hogy milyen beavatkozásra van szükség.

Az értékleltárban szereplő egyes elemek tekintetében változások nem tervezettek. A helyi építési szabályzatban megállapított építési övezetek vagy övezetek beépítési előírásai (melybe az elemek tartoznak) biztosítják az értékek fennmaradását, mely nagyban függ a tulajdonos által elvégzendő karbantartási munkálatok megvalósulásától.

2.1. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai

A közterületi fészületek, emlékmű felújítása, anyagvédelme az értékes elemek élethosszát növelik meg.

A magánterületeken, magántulajdonban lévők felújítását ösztönözni tudja az önkormányzat. Ezek karbantartása, felújítása elmaradhat, ami a pusztulásukhoz vezethet.

A kápolna tatarozása, felújítása folyamatos feladatot jelent, a karbantartási munkálatok az értékét megtartják, sőt növelhetik, állagának megóvása az épület élethosszát növeli meg.

A lakóépületek felújítása során a tulajdonosok nehezen vehetők rá az épületek értékét adó homlokzat, nyílászárók, tetőforma, fedőanyag, egyéb értéket képező elemek eredetivel azonos felújítására vagy cseréjére. Önkormányzati hozzájárulás nélkül veszélybe kerül az értékes elem építészeti értékeinek megőrzése.

2.1.1. a régészeti örökségre

Ortaházán nem ismertek nyilvántartott régészeti lelőhelyek.

2.1.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre

Ortaháza megőrizte kialakult településszerkezetét, utcavonal vezetését, nagyrészt megőrizte régi beépítésének jegyeit, ezért a megöröklött, kialakult állapotokat célszerű figyelembe venni. Ez jelenthet korlátozást és többlet kötelezettséget (pl. hagyományos anyagok és technológiák alkalmazása), ami a falusi turizmus vonzerejét növelő tényező is lehet.

Javasolt olyan fejlesztési irányok kidolgozása, amelyek az észszerű fejlesztést lehetővé teszik, mindamelllett a védelem célja nem sérül, ugyanakkor az életminőség is javulhat.

2.1.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre

A községben nem található meglévő műemlék.

3. Az értékvédelmi terv tartalmazza

3.1. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

A védendő utcaképek meghatározása

Az utcakép a falu képének meghatározója, ezért védelme a hagyományos falukép megőrzésének biztosítója. Fontos a sajátos utcavonal és beépítési vonalak megőrzése. Az utcakép védelme a telkek méretének, a beépítés ritmusának megőrzésével, a házak léptékének betartásával külön megterhelés nélkül alkalmas e célra. A községben védelemre érdemes utcaképet nem azonosítottunk.

Az utcakép-védelem paraméterei és a védelem céljának biztosítása

A védett utcaképben a kialakult állapot követése alapszabály. A védelem a paraméterek alkalmazásával tartható be, lényeges az arányosság és a tetősík hajlások egyneműsége. Felújítás ill. szükség esetén új épület létesítése esetén is ezeket kell alkalmazni, akkor illeszkedő és a védelem értelmét alátámasztó épület jöhet létre:

- tartani kell az utcavonalon a beépítés kialakult ritmusát, az épületszélességet
- tartani kell az épület utcai homlokzatának arányosságát
- tartani kell a tetősík hajlásszöget a (meglévőkön) tapasztalt határokon belül

A tetőhéjazati anyag: hornyolt vagy más lapos cserép, a megújításakor cserépfedést kell alkalmazni.

Homlokzatképzés: vakolt felület, halvány színekkel, mintázattal.

Településképi helyi védelem

A települési értékleltár számba veszi a falu jellegzetes építményeit. Az értékleltárban feltüntettük a helyi településképi védelemre javasolt architektúrákat, szobrokat (keresztek), stb.

Az értékleltár alapján a védelemre érdemes értékek a helyi településképvédelmi rendelet mellékletébe kerülnek ill. a jelenlegi rendelet felülvizsgálatával kerülhet be.

3.2. az önkormányzati feladatok meghatározása

Jogalkotás jellegű tevékenység

A törvényi előírás alapján a Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) felülvizsgálata/gondozása a hatástanulmány alapján. A TAK és e hatástanulmány alapján helyi településképvédelmi rendelet kiegészítése, utcakép védelem megjelölése. Az utcakép védelmi javaslatoknak és a hagyományos faluképre jellemző lakóépületek fejlesztési javaslatainak szabályozási tervekbe való beépítése.

Örökségvédelmi tevékenység

- A Településképi Arculati Kézikönyv ismertetése és közreadása a helyi emberek széles körében (pl.: honlapra való feltöltés)
- A helyi védelem kihirdetése és a fejlesztési lehetőségek ismertetése
- Pályázati támogatási lehetőségek keresése, megteremtése a helyi utcaképi és egyedi védelem alatt álló épületek felújításához
- Zöldterületek és közterületek szabadtér építészeti tervezés alapján való fejlesztése, gondozása